

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884. Första Kammaren. N:o 19.

Fredagen den 21 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 20, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående prestmöte.

Anmälades och bordlades Konstitutions-Utskottets nedannämnda utlåtanden:

N:o 2, i anledning af väckt motion om ändring af 59 § Riksdagsordningen; och

N:o 3, i anledning af väckt motion om ändring i §§ 1 och 5 af Tryckfrihetsförordningen.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, N:o 124, med delgifning af nämnda Kammares beslut i fråga om dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 13, angående Herr J. A. Öbergs motion om statistisk utredning med hänsyn till en mer eller mindre utvidgad politisk rösträtt, beslöt Första Kammaren, på hemställan af Herr *Törneblad*, att hänvisa detta ärende till sitt Tillfälliga Utskott N:o 2.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 19 innevarande Mars bordlagda propositioner till Riksdagen:

1:o) angående inköp och ombyggnad af Sundsvall—Torpshammars jernväg;

2:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hammar i Vermlands län; och

Första Kammarens Prot. 1884. N:o 19.

3:o) angående gäldande af den å indragna militieboställena Åkesberg och Wia belöpande kostnad för sänkning af sjöarna Hjelmaren och Qvismaren.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 22 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 15 i denna månad.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden N:is 2 och 3.

Föredrogos å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 19 och 21 innevarande Mars bordlagda utlåtande N:o 13 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel.

1—5 punkterna.

Biföllos.

6 punkten.

Mom. a).

Biföllos.

Mom. b).

Friherre Klinckowström: Jag vill visst icke motsätta mig det ^{Angående dis-} efter mitt förmenande kloka och rättvisa aflöningsförslag, som här på ^{positionen af} generaltulldirektörens förslag blifvit af Kongl. Maj:t till Riksdagen ^{den aflöning,} framställt. Långt derifrån! Men mot grundsatsen i den pensions- ^{vid ledighet af} inrättning och dermed följande förhållanden, som här omtalas, beder ^{tjänst i tull-} jag att få göra några anmärkningar. Redan i min motion N:o 3, som ^{verket.} innehöll anmärkningar mot Kongl. Maj:ts proposition, anmärkte jag, pag. 11, rörande denna pensionsinrättning följande:

»Denna fråga och hemställan anser jag *icke* för närvarande böra af Riksdagen bifallas, utan hänskjutas till särskild utredning, innan derom definitivt beslut fattas. Derigenom skulle må hända af staten kunna beredas vederbörande pensionstagare bättre pensioner och mindre afdrag, än nu skulle, genom ett förhastadt bifall, blifva fallet.»

På grund af den utredning, som generaltulldirektören lemnat, visar det sig nemligen, att pensionstagarne i denna pensionsinrättning i allmänhet äro i sämre ställning än öfrige statens pensionstagare i två afseenden. Det första är, att de få betala ut bidrag till betydligare belopp än andre statens pensionstagare, och det andra är, att inrättningen lemnar åt deras enkor och barn mindre pensioner, än åtskillige andre kronans embets- och tjänstemäns enkor och barn få åtnjuta. Detta anser jag orätt, men att på fri hand göra upp saken, såsom här föreslagits, finner jag icke heller vara väl betänkt, ty min öfvertygelse är, att, om en bättre utredning af Kongl. Maj:t gjordes, förslag sedan skulle kunna inkomma till Riksdagen och sannolikt af Riksdagen bifallas, hvarigenom pensionstagare sattes i en mindre svår ställning med afseende på bidragens storlek än nu är fallet.

En annan anmärkning har jag att göra med afseende på huru denna punkt formulerats. Det säges: »att Riksdagen må medgifva att, då tjänst vid tullverket är ledig och kommer att i vanlig ordning återbesättas, den del af aflöningen efter stat, som icke erfordras för tjänstens uppehållande under dylik ledighet, må tillfalla tullstatens enskilda pensionsinrättning till förmån för enkor och barn efter embets- och tjänstemän samt betjente vid tullverket.»

Nu kan det hända — ty vi få ju icke tro, att vi skola hafva

Angående dispositionen af den aflöning, som besparas vid ledighet af tjänst i tullverket.

(Forts.)

den lyckan att i evighet få behålla tullverkets nu varande lika duglige som afhållne chef -- nu kan det hända, säger jag, att en annan chef tillsättes för detta verk, och att denne chef har en sådan förkärlek för pensionsinrättningen, att han öfver höfvan låter tjänster på stat stå obesatta, för att derigenom at pensionsinrättningen få öfverlemna den del af aflöningsförmånerna, som icke går åt för aflöning af den tillfällige vikarie, som sköter tjänsten under vakansen. Derpå skulle det allmänna lida och därför anser jag, att denna punkt, så formulerad, som den nu är, skulle kunna blifva till nackdel för tjänsternas ordinarie bestridande på stat.

Det är af dessa två anledningar, som jag tror det vara mera välbetäckt för det allmänna bästa och för pensionsinrättningens eget bästa att för närvarande *icke* bifalla denna punkt, så som den nu föreslagits, utan hellre afvakta en utredning från Kongl. Maj:t, som skulle kunna skänka större fördelar för pensionsinrättningen och större säkerhet för att tjänster på stat blifva af ordinarie innehafvare bestridda.

Jag föreslar därför, att denna punkt i nuvarande skick afslås, och detta af rent intresse för den sak, Kongl. Maj:t här framställt.

Herr Bennich: Jag kan icke underlata att betyga den siste talaren min synnerliga tacksamhet, icke så mycket för de blommor han egnat mig som långt mera för det intresse han uttalat för tullstatens pensionsinrättning. Jag är med honom enig derom, att det är en alldeles för tung börda, som ligger på tulltjänstemännen i jämförelse med andre tjänstemän i afseende å deras pensionsbidrag, så till vida att pensionsavgifterna äro särdeles dryga och pensionerna ganska små. Jag har också därför varit betäckt på att om möjligt söka bereda så, att tullstatens tjänstemän samt deras enkör och barn kunde blifva delaktiga i civilstatens pensionsinrättning, och tulltjänstemännen behandlas såsom öfrige civile tjänstemän. Men denna min plan kan icke genomföras utan efter fullmäktiges sammanträde, hvilket eger rum hvarje femte år, och för närvarande återstå omkring fyra år till nästa sammanträde. Emellertid skall jag med stort intresse, så vida jag får fortfära i min verksamhet, söka medverka till sakens genomförande. Under tiden vore dock bra hårdt att förvägra pensionskassan det särskilda lilla bidrag, som på det föreslagna sättet kunde tillflyta densamma. Efter noggranna kalkyler har man trots sig funnit, att hela bidraget kommer att blifva icke mycket mer än 2,000 kronor om året. Detta bidrag skulle icke utgå af några särskilda dertill anvisade statsmedel, utan skulle inflyta på bekostnad af de vikarier, som få upphålla tjänsterna under ledighet. Till följd af den organisation, som finnes af pensionsväsendet vid tullverket, har Tullstyrelsen inhemtat samtliga delegares i pensionskassan yttrande, om de ville underkasta sig dessa för pensionskassan förmånliga ändringar, och nästan enhälligt hafva de dertill förklarar sig villige. Det är således

desse vikarierande tjenstemän, som få vidkännas afdrag; icke statskassan, som endast har anvisat ett visst belopp för hvarje tjenst. Den ifrågasatta förmanen kommer dessutom icke att kunna tillämpas annat än i några särskilda fall. Rätt ofta måste nemligen styrelsen för att få lämpliga vikarier, t. ex. för tullförvaltare, medgifva full aflöning under vikarietiden, i hvilket fall någon besparing ej uppkommer; nien emellanåt kan besparingen beredas, då man är i tillfälle att till vikarie använda en tjensteman på platsen. Pensionskassans inkomst utgår då från vikariens eljest berättigade aflöning.

Den farhåga, Friherre Klinekowström uttalade, att en annan chef skulle komma att begagna sig af tillåtelsen, för att hålla tjänster någon längre tid obesatta, är icke grundad i förhållandena, ty i sjelfva instruktionen för Tullstyrelsen ålägges man att skyndsamt återbesätta lediga tjänster, och denna föreskrift efterlefvos så omsorgsfullt, och måste så noggrant efterlefvos, att det vanligen åtgår endast fem, sex, stundom sju veckor mellan ledigheten och återbesättandet, och detta äfven i sådana fall, der återbesättandet beror icke af Tullstyrelsen, utan af Kongl. Maj:t.

Besparingarna måste således blifva obetydliga, men de behöfvos mycket väl för pensionskassan, hvars kapitaltillgång under senare tider snarare minskats än vunnit tillökning. Sistförflutna årets förlust gick upp till omkring 1,500 kronor, och så har det varit många år, så att kassan har förlorat ej obetydligt af sitt kapital. Denna förlust skulle möjligen kunna fyllas genom det nu ifrågasatta medgifvandet, och någon den ringaste olägenhet för statsverket eller för statstjensten kan jag icke finna deraf kunna uppstå under tiden till dess man kan, möjligen med anlitan af den utväg, den ärade talaren framhöll, få öfverflytta tullstaten till civilstatens allmänna pensionskassa.

Jag hemställer alltså, att Kammaren måtte lemna sitt bifall till detta mycket oskyldiga förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande moment och sedan på afslag derå, samt förklarade, efter att hafva förnyat propositionen å bifall till momentet, sig anse denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Spånberg* begärde votering, i följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller mom. b) i 6 punkten af Stats-Utskottets utlåtande N:o 13 a), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås momentet.

Angående dispositionen af den aflöning, som besparas vid ledighet af tjenst i tullverket.

(Forts.)

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 68;

Nej — 13.

7—20 punkterna.

Biföllos.

*Anslag till
de Kongl.
teatrarne.*

21 punkten.

Herr Wallenberg: Med synnerlig glädje har troligen, lika med mig, en hvar, som är en upprigtig vän af de Kongl. teatrarne, erfarit, att regeringen i den Kongl. propositionen ansett, att man borde besluta om teatrarnas bestånd för en period af tre år. Det ligger i sakens natur, att det icke är rimligt, att en sådan institution det ena året efter det andra icke skall veta det ringaste om sin framtid, utan alltjemt vara sväfvande.

Med anledning af den vid föregående riksdagar uttalade önskan, att Stockholms kommun måtte i någon mån bidraga till de Kongl. teatrarnes uppehållande, tog jag mig friheten att den 10 Maj 1883 väcka en motion i sådant syfte inom stadsfullmäktige. I denna motion föreslog jag:

»att såsom Stockholms kommuns bidrag till upprätthållandet på ett värdigt sätt af de kungliga teatrarna lemna ett årligt anslag af högst femtiotusen kronor, att utgå under tre på hvarandra följande år, räknadt från den 1 näst instundande Juli, på följande villkor:

a) att de kungliga teatrarna fortfarande upprätthållas såsom en åt kulturen afsedd statsinstitution under högsta ledning af Kongl. Maj:t genom något dess statsdepartement;

b) att statsverket för de ofvan nämnda trenne åren för samma ändamål årligen utbetalar minst dubbelt så mycket som Stockholms kommun. Skulle Riksdagen bevilja mindre än ett hundra tusen kronor årligen, så skall kommunens bidrag i förhållande dertill nedsättas, så att alltid statsverket lemna minst dubbelt så mycket som kommunen.»

Denna af mig väckta motion afstyrktes och blef äfven afslagen, dock endast med 48 röster mot 32, och det är all anledning att förmoda, att, om en sådan framställning kommer från ett annat håll, än från en enskild motionär, den skall vinna mycket mera afseende.

Emellertid och då till min kunskap kommit, att Stats-Utskottet ännu icke fattat sitt beslut i frågan, tillåter jag mig vördsamt uttala den åsigt, att om Stats-Utskottet icke vill inrymma två villkor, neu-

ligen för det första, att begge teatrarnas verksamhet får fortfara, och för det andra, att statens bidrag blir dubbelt så stort, som kommunens, så tror jag icke, att någon kan åstadkomma majoritet för ett bidrag från stadens sida. Jag tillåter mig hemställa, huruvida icke dessa upplysningar kunde få öfverlemnas till Stats-Utskottet.

*Anslag till
de Kongl.
teatrarne.
(Forts.)*

Friherre af Ugglas: Det tillkommer mig icke att uttala någon förväntan eller förhoppning, huru en framställning i omförmälda syfte skulle af stadsfullmäktige upptagas. Jag har endast att stadfästa deras beslut. Men jag anser mig böra uttala den förhoppningen, att Riksdagen behagade, utan att framställa något horoskop för framtiden eller göra sig några beräkningar i nämnda afseende, fatta sitt beslut i teaterfrågan. Det förhåller sig visserligen så, som Herr Wallenberg yttrade, eller att hans motion afslogs med den lilla majoriteten af 48 röster mot 32, men jag ber att få erinra Herr Wallenberg om något, som icke kan vara honom obekant, nemligen att för antagande af ett sådant förslag, som det han framstälde, fordras qualificerad pluralitet. Jag har icke velat uttala någon mening med afseende å Stockholms stads bidrag till de Kongl. teatrarne, men jag tror det vara rättast, att Riksdagen behandlar denna fråga uteslutande från statens synpunkt.

Herr Törnebladh: Då frågan om teatrarna nu redan blifvit väckt på tal, ber jag få upplysa, att då denna fråga första gången förevar hos Stats-Utskottet in pleno, sedan vederbörande afdelning deri afgifvit yttrande, så lades detta på Utskottets bord för att föredragas nästa Måndag. Beträffande Stockholms stads bidrag tillåter jag mig så mycket mindre att uttala någon opinion i frågan, som jag sjelf är i den ställning att med min röst behöfva bidra till afgörande af densamma inom kommunen.

Jag vill endast lemna den upplysningen, att i fall från Riksdagens sida icke ifrågasattes något bidrag af Stockholms kommun, så finnes icke någon förhoppning att teatrarnas verksamhet kan fortfara efter 1884 års slut.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och ifrågavarande punkt lades till handlingarna; hvarjenste beslöts, att det af Hr Wallenberg beträffande samma punkt nu afgifna yttrande skulle till Stats-Utskottet öfverlemnas.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 18 och 19 i denna månad bordlagda memorial N:o 27, med förslag till voteringspropositioner och sammanjemkning med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande åtskilliga frågor rörande riksstatens sjetta hufvudtitel.

1—3 punkterna.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

4 punkten.

Bifölls.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets utlåtande N:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande till Stockholms stad af en del utaf den under Djurgården lydande mark.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 12 på dagen.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
